

Algebră, anul I Informatică

28 noiembrie 2024

1 Obligatorii

Exercițiu 1 (E2.1.53) Să se arate că grupurile $(\mathbb{R}, +)$ și $(R_+^*, \cdot)$ sunt izomorfe.

Soluție. Considerăm funcția $f : \mathbb{R} \rightarrow (0, \infty)$, $f(x) = e^x$. Funcția este bijectivă. Este și homomorfism, deoarece $f(x+y) = e^{x+y} = e^x e^y = f(x)f(y)$, deci este izomorfism. $f^{-1} : (0, \infty) \rightarrow \mathbb{R}$, $f^{-1}(x) = \ln x$ este de asemenea izomorfism. ■

Exercițiu 2 (E2.1.57) Să se găsească toate subgrupurile lui $(\mathbb{Z}, +)$. Indicație: Să se arate că

$$Sub(\mathbb{Z}, +) = \{n\mathbb{Z} | n \in \mathbb{N}\}, \text{ unde } n\mathbb{Z} = \{nx | x \in \mathbb{Z}\}.$$

Soluție. Arătăm întâi că $n\mathbb{Z}$ este subgrup.

- $n\mathbb{Z}$ este parte stabilă a lui $(\mathbb{Z}, +)$. Fie $u, v \in n\mathbb{Z}$; există $x, y \in \mathbb{Z}$ astfel încât $u = nx$ și $v = ny$. Dar $u + v = nx + ny = n(x + y) \in n\mathbb{Z}$.
- $0 = 0x$, deci $0 \in n\mathbb{Z}$
- $nx + n(-x) = n(x - x) = 0$.

$n\mathbb{Z}$ este grup ciclic infinit. Arătăm că $\forall H \leq G \exists n \in \mathbb{N}$ astfel încât $H = n\mathbb{Z}$, adică orice grup netrivial al lui $\mathbb{Z}$ este de forma $n\mathbb{Z}$. Fie $n \in H$, $n > 0$ cel mai mic element pozitiv al lui h (el există datorită bunei ordonări și faptului că dacă $x \in H$ și $-x \in H$): $n = \underbrace{1 + 1 + \cdots + 1}_n$. H fiind subgrup $n, 2n, \dots, kn$,

$\dots \in H$, deci $n\mathbb{Z} \subseteq H$. Incluziunea inversă prin reducere la absurd. Presupunem că $\exists m \in \mathbb{Z} : m \in H \setminus n\mathbb{Z}$. Atunci $m \neq 0$ și de asemenea $-m \in H \setminus n\mathbb{Z}$. Putem presupune că $m > 0$; altfel considerăm $-m$. Din teorema împărțirii cu rest avem $m = qn + r$, unde $0 \leq r < n$. Aceasta înseamnă că $r = m - qn \in H$ și $0 \leq r < n$. Aceasta înseamnă că n nu este cel mai mic element al lui $H \cap \mathbb{Z}$. Deci nu există nici un $m \in H \setminus n\mathbb{Z}$ și atunci $H \setminus n\mathbb{Z} = \emptyset$. Rezultă $H \subseteq n\mathbb{Z}$ și din dubla incluziune avem $H = n\mathbb{Z}$. ■

Exercițiu 3 (E2.1.58) Să se găsească un exemplu de două subgrupuri ale unui grup a căror reuniune nu este subgrup.

Soluție. Fie grupul $(\mathbb{C}, +)$ și subgrupurile sale $(G_1, +) = (\{a + 0i | a \in \mathbb{R}\}, +) \cong \mathbb{R}$ și $(G_2, +) = (\{bi | b \in \mathbb{R}\}, +)$. $1 \in G_1$, $i \in G_2$, $1 + i \notin G_1 \cup G_2$. ■

Exercițiul 4 (E2.1.66) Fie $f : G \rightarrow H$ un homomorfism de grupuri. Dacă $x \in G$ este de ordin finit, atunci tot așa este și $f(x)$, și avem $\text{ord}(f(x)) \mid \text{ord}(x)$.

Soluție. Fie $n = \text{ord}(x)$. $x^n = 1 \wedge f$ homomorfism $\Rightarrow f(x^n) = [f(x)]^n = f(1) = 1$, deci $f(x)$ este de ordin finit și ordinul lui $f(x)$ este divizor al lui n . ■

2 Optionale

2.1.56, 2.1.59, 2.1.60, 2.1.61, 2.1.62, 2.1.63, 2.1.64, 2.1.65, 2.1.67, 2.1.68, 2.1.69.

Exercițiul 5 (E2.1.56) Fie $n \in \mathbb{N}$, $n \geq 2$. Să se arate că

$$U_n = \{x \in C | \exists n \in \mathbb{N} \ x^n = 1\}$$

este un subgrup a grupului $(\mathbb{C}^*, \cdot)$ și că U_n este ciclic. Să se găsească un izomorfism între $(\mathbb{Z}_n, +)$ și $(U_n, \cdot)$.

Soluție. $x, y \in U_n \Rightarrow (xy)^n = x^n y^n$ (comutativitate) $= 1 \Rightarrow xy \in U_n$ parte stabilă

$$1 \in U_n, x \in U_n \Rightarrow \frac{1}{x^n} = \left(\frac{1}{x}\right)^n = 1 \Rightarrow \frac{1}{x} = x^{-1} \in U_n \Rightarrow U_n \leq C^*. \\ \text{Dar}$$

$$U_n = \{z_k | k = 0, \dots, n-1\} = \left\{ \cos \frac{2k\pi}{n} + i \sin \frac{2k\pi}{n} | k = 0, \dots, n-1 \right\}.$$

Din formula lui Moivre rezultă că $U_n = \langle z_1 \rangle$, unde $z_1 = \cos \frac{2\pi}{n} + i \sin \frac{2\pi}{n}$. Se observă că $z_k = z_1^k$ și $z_1^n = z_0 = 1$.

Izomorfismul: $f : U_n \rightarrow \mathbb{Z}_n$, $f(z_k) = [k]$; se constată că este bijecție și $f(z_i z_j) = f(z_{i+j}) = [i+j] = [i] + [j] = f(z_i) + f(z_j)$, adică f este homomorfism. ■

Exercițiul 6 (E2.1.59) Fie $(G, +)$ un grup abelian și $H, K \leq G$ două subgrupuri. Să se arate că $\langle H \cup K \rangle = H + K$, unde $H + K = \{x + y | x \in H, y \in K\}$.

Soluție.

$$\langle H \cup K \rangle = \sup\{H, K\} = \left\{ \sum_{j=1}^n x_j : x_j \in H \cup K, k \in \mathbb{N}^* \right\}. \quad (1)$$

$H + K$ este subgrup al lui G : $e \in G$, $e = e + e \in H + K$;

$$\left. \begin{array}{l} u \in H + K \Rightarrow \exists h \in H \wedge \exists k \in K \ u = h + k; \\ h \in H \Rightarrow -h \in H; \\ k \in K \Rightarrow -k \in K; \end{array} \right\} \Rightarrow -h - k = -(h + k) \in H + K$$

Deoarece $H \leq H + K$ și $K \leq H + K$, rezultă $\langle H \cup K \rangle \leq H + K$.

Fie $u \in H + K \implies \exists h \in H \wedge \exists k \in K \ u = h + k = k + h$. Elementele lui $H + K$ sunt sume de elemente din H sau K ; datorita comutativității ele pot fi scrise în orice ordine, deci conform lui (1) $u \in \langle H \cup K \rangle$. ■

Exercițiu 7 (E2.1.60) Fie $(G, \cdot)$ un grup și $H, K \leq G$. Să se arate că $H \cup K \leq G$ dacă $H \subseteq K$ sau $K \subseteq H$.

Soluție. ($\Leftarrow$) Dacă $H \subseteq K$ sau $K \subseteq H$, $H \cup K = K$ sau $H \cup K = H$, care sunt subgrupuri.

$$(\Rightarrow) H, K \leq G, e \in H, e \in K \implies e \in H \cup K \\ x \in H \cup K \implies \left. \begin{array}{l} (x \in H) \vee (x \in K) \\ H, K \leq G \end{array} \right\} \implies (x^{-1} \in H) \vee (x^{-1} \in K) \implies x^1 \in H \cup K$$

În general $H \cup K$ nu este parte stabilă. Presupunem că este.

Pres. că $(H \not\subseteq K) \wedge (K \not\subseteq H) \iff \{\exists h \in H \setminus K \wedge \exists k \in K \setminus H\}$. Fie $u = kh \in K \cup H$.

$$kh \in H \cup K \implies \left. \begin{array}{l} kh \in K \implies k^{-1}kh \in K \implies h \in K \text{ contradicție} \\ \quad \vee \\ kh \in H \implies khk^{-1} \in H \implies k \in H \text{ contradicție} \end{array} \right.$$

Deci este adevărată negația lui $(H \not\subseteq K) \wedge (K \not\subseteq H)$, adică $(H \subseteq K) \vee (K \subseteq H)$.

Exercițiu 8 (E2.1.61) Fie $n, m \in \mathbb{Z}$. Să se arate că

- (a) $n\mathbb{Z} \subseteq m\mathbb{Z}, m|n$.
- (b) $n\mathbb{Z} \cap m\mathbb{Z} = k\mathbb{Z}$, unde $k = \text{lcm}(n, m)$.
- (c) $n\mathbb{Z} + m\mathbb{Z} = d\mathbb{Z}$, unde $d = \text{gcd}(n, m)$.

Soluție. Grupurile de forma $p\mathbb{Z}$, $p \in \mathbb{Z}$ sunt abeliene.

- (a) $m|n \implies \exists a \in \mathbb{Z} \ n = am$. Se observă că

$$m\mathbb{Z} = \{0, m, \dots, km, \dots\}$$

și

$$n\mathbb{Z} = \{0, n, \dots, kn, \dots\} = \{0, am, \dots, akm, \dots\}.$$

Fie $u = kn \in n\mathbb{Z}$. Avem $kn = akm \in m\mathbb{Z}$.

- (b) Fie $x \in n\mathbb{Z} \cap m\mathbb{Z}$, rezultă că x este multiplu de m și n , deci și multiplu de $k = \text{lcm}(n, m)$, adică $m \in k\mathbb{Z}$. Reciproc, dacă $y \in k\mathbb{Z}$, y trebuie să fie multiplu de m , adică $y \in m\mathbb{Z}$ și multiplu de n , adică $y \in n\mathbb{Z}$, deci $y \in n\mathbb{Z} \cap m\mathbb{Z}$.

(c) ($\subseteq$) Conform punctului (a)

$$d|m \wedge d|n \Rightarrow m\mathbb{Z} \subseteq d\mathbb{Z} \wedge n\mathbb{Z} \subseteq d\mathbb{Z} \Rightarrow \langle n\mathbb{Z} \cup m\mathbb{Z} \rangle = n\mathbb{Z} + m\mathbb{Z} \subseteq d\mathbb{Z}$$

(conform exercițiului 6).

($\supseteq$) $d = \gcd(n, m) \Rightarrow \exists s, t \in \mathbb{Z} \text{ } d = sm + tn$. Fie $x \in d\mathbb{Z}$; $x = dk = (sm + tn)k = msk + ntk \in n\mathbb{Z} + m\mathbb{Z}$.

■

Exercițiu 9 (E2.1.62) Să se arate că pentru $n, m \in \mathbb{N}$ cu $d = \gcd(n, m)$, există două numere întregi $s, t \in \mathbb{Z}$, astfel încât $d = sn + tm$. Folosiți acest rezultat ca să arătați că $1 = \gcd(n, m)$ dacă există $s, t \in \mathbb{Z}$ astfel încât $1 = sn + tm$.

Soluție. Fie sirul împărțirilor succesive din algoritmul lui Euclid

$$a = bq_1 + r_1, \quad r_1 = 0 \vee r_1 < b \quad (2)$$

$$b = r_1q_2 + r_2, \quad r_2 = 0 \vee r_2 < r_1 \quad (3)$$

$$r_1 = r_3q_3 + r_3, \quad r_3 = 0 \vee r_3 < r_2 \quad (4)$$

$\vdots$

$$r_{n-2} = r_{n-1}q_n + r_n, \quad r_n = 0 \vee r_n < r_{n-1} \quad (5)$$

$$r_{n-1} = r_nq_{n+1}, \quad (6)$$

unde ultimul rest nenul este c.m.m.d.c(a, b). Din (2) obținem $r_1 = a - q_1b = k_1a + l_1b$. Din (E2) obținem $r_2 = b - r_1q_2 = b - (k_1a + l_1b)q_2 = (-k_1q_2)a + (1 - l_1q_2)b = k_2a + l_2b$ unde $k_2 = -k_1q_2$, $l_2 = 1 - l_1q_2$. Presupunem că pentru m , $1 \leq m \leq n - 1$ avem că pentru orice i , $1 \leq i \leq m$, există $k_i, l_i \in \mathbb{Z}$ astfel încât

$$r_i = k_ia + l_ib.$$

Din (6) rezultă că

$$\begin{aligned} r_{m+1} &= r_{m-1} - r_mq_{m+1} = k_{m-1}a + l_{m-1}b - (k_ma + l_mb)q_{m+1} \\ &= ()a + (l_{m-1} - l_mq_{m+1})b = k_{m+1}a + l_{m+1}b, \end{aligned}$$

unde

$$\begin{aligned} k_{m+1} &= k_{m-1} - k_mq_{m+1} \\ l_{m+1} &= l_{m-1} - l_mq_{m+1}. \end{aligned}$$

Rezultă prin inducție că

$$r_n = k_na + l_nb.$$

r_n este c.m.m.d.c. 1 lui a și b . Luăm $s = k_n$, $t = l_n$. ■

Exercițiu 10 (E2.1.63) Să se folosească algoritmul lui Euclid pentru ca plecând de la $n, m \in \mathbb{N}$ să determinăm numerele întregi s, t cu proprietatea că $\gcd(n, m) = sn + tm$.

Soluție.

Teorema 11 (recursivitate c.m.m.d.c) Pentru orice întreg nenegativ a și orice întreg pozitiv b ,

$$\gcd(a, b) = \gcd(b, a \bmod b).$$

Demonstrație. Vom arăta că $\gcd(a, b)$ și $\gcd(a, b)$ se divid unul pe altul, deci conform antisimetriei ele trebuie să fie egale (deoarece ambele sunt nenegative). Arătăm întâi că $\gcd(a, b) | \gcd(b, a \bmod b)$. Dacă $d = \gcd(a, b)$, atunci $d | a$ și $d | b$. Din teorema împărțirii cu rest, $a \bmod b = a - qb$, unde $q = \lfloor a/b \rfloor$. Deoarece $a \bmod b$ este o combinație liniară a lui a și b , rezultă că $d | (a \bmod b)$. Deci, deoarece $d | b$ și $d | (a \bmod b)$, din definiția lui $\gcd$ rezultă că $d | \gcd(b, a \bmod b)$ sau, echivalent, că

$$\gcd(a, b) | \gcd(b, a \bmod b). \quad (7)$$

Demonstrația lui $\gcd(b, a \bmod b) | \gcd(a, b)$ este aproape identică. Dacă luăm acum $d = \gcd(b, a \bmod b)$, atunci $d | b$ și $d | (a \bmod b)$. Deoarece $a = qb + a \bmod b$, unde $q = \lfloor a/b \rfloor$, avem că a este o combinație liniară a lui b și $a \bmod b$, de unde deducem că $d | a$. Deoarece $d | b$ și $d | a$, avem $d | \gcd(a, b)$ sau, echivalent, că

$$\gcd(b, a \bmod b) | \gcd(a, b). \quad (8)$$

concluzia rezultă din (7) și (8) din antisimetria lui $|$. ■

Elementele lui Euclid (circa 300 B.C.) descriu algoritmul $\gcd$, deși el ar putea avea o origine mult mai veche. Vom exprima algoritmul lui Euclid sub formă recursivă bazându-ne direct pe teorema 11. Intrările a și b sunt întregi nenegativi arbitrari.

EUCLID(a, b)

```

1: if  $b == 0$  then
2:   return  $a$ 
3: else
4:   return EUCLID( $b, a \bmod b$ )
5: end if
```

Ca exemplu de execuție a lui EUCLID, să consideră calculul lui $\gcd(30, 21)$:

$$\begin{aligned} \text{EUCLID}(30, 21) &= \text{EUCLID}(21, 9) \\ &= \text{EUCLID}(9, 3) \\ &= \text{EUCLID}(3, 0) \\ &= 3. \end{aligned}$$

Calculul acesta apelează recursiv EUCLID de trei ori.

Corectitudinea lui EUCLID rezultă din teorema 11 și din proprietatea că dacă algoritmul returneză a în linia 2, atunci $b = 0$, deci $\gcd(a, b) = \gcd(a, 0) = a$.

Algoritmul nu se poate autoapela recursiv indefinit, deoarece al doilea argument descrește strict și este *notdeauna* nenegativ.

De aceea, EUCLID se termină întotdeauna cu răspunsul corect.

Forma extinsă a algoritmului lui Euclid

Vom descrie algoritmul lui Euclid pentru a calcula coeficienții întregi x și y astfel încât

$$d = \gcd(a, b) = ax + by. \quad (9)$$

De notat că x și y pot fi negative sau zero. Acești coeficienți sunt utili în Informatică la calculul inversului modular. Procedure EXTENDED-EUCLID acceptă la intrare o pereche de întregi nenegativi și returnează un triplet de forma (d, x, y) care satisface ecuația (9).

EXTENDED-EUCLID (a, b)

```

1: if b==0 then
2:   return (a, 1, 0)
3: else
4:   (d', x', y') = EXTENDED-EUCLID(b, a mod b)
5:   (d, x, y) = (d', y', x' - [a/b] y')
6:   return (d, x, y)
7: end if

```

Tabela de mai jos ilustrează calculul lui $\gcd(99, 78)$ cu EXTENDED-EUCLID.

a	b	$[a/b]$	d	x	y
99	78	1	3	11	14
78	21	3	3	3	11
21	15	1	3	2	3
15	6	2	3	1	2
6	3	2	3	0	1
3	0	—	3	1	0

Procedura EXTENDED-EUCLID este o variantă a procedurii EUCLID. Linia 1 este echivalentă cu testul “ $b == 0$ ” din linia 1 a lui EUCLID. Dacă $b = 0$, atunci EXTENDED-EUCLID returnează nu numai $d = a$ în linia 2, dar de asemenea și coeficienții $x = 1$ și $y = 0$, astfel că $a = ax + by$. Dacă $b \neq 0$, EXTENDED-EUCLID calculează întâi (d', x', y') astfel încât $d' = \gcd(b, a \text{ mod } b)$ și

$$d' = bx' - (a \text{ mod } b)y'. \quad (10)$$

La fel ca în EUCLID, avem în acest caz $d = \gcd(a, b) = d' = \gcd(b, a \text{ mod } b)$.

Pentru a obține x și y astfel încât $d = ax + by$, începem prin a descrie ecuația (10) utilizând ecuația $d = d'$ ecuația (3.8):

$$\begin{aligned} d &= bx' + (a - b \lfloor a/b \rfloor) y' \\ &= ay' - b(x' - \lfloor a/b \rfloor y'). \end{aligned}$$

Astfel, alegând $x = y'$ și $y = x' - \lfloor a/b \rfloor y'$ ecuația $d = ax + by$ este satisfăcută, dovedindu-se corectitudinea lui EXTENDED-EUCLID. ■

Deoarece numărul de apeluri recursive din EUCLID este egal cu numărul de apeluri recursive din EXTENDED-EUCLID, timpii de execuție ai lui EUCLID și EXTENDED-EUCLID sunt identici, pînă la un factor constant. Adică, pentru $a > b > 0$, numărul de apeluri recursive este $O(\log b)$.

Exercițiul 12 (E2.1.64) *Să se găsească toate grupurile (pînă la un izomorfism) care se pot defini pe o mulțime cu 4 elemente.*

Soluție. Grupul ciclic $\mathbb{Z}_4$ și grupul lui Klein. Grupul ciclic are tabela

+	0	1	2	3
0	0	1	2	3
1	1	2	3	0
2	2	3	0	1
3	3	0	1	2

Pentru orice grup G ordinul unui element diferit de e trebuie să dividă ordinul grupului, adică pe 4. Rezultă că elementele nenule trebuie să aibă ordinul 2.

+	e	a	b	c
e	e	a	b	c
a	a	e	c	b
b	b	c	e	a
c	c	b	a	e

Grupul lui Klein este izomorf cu $(\mathbb{Z}_2 \times \mathbb{Z}_2, +)$ sau cu grupul diedral D_2 (izometriile dreptunghiului care nu este pătrat). ■

Exercițiul 13 (E2.1.65) *Fie $(G, \cdot)$ un grup și $x, y \in G$ astfel încât $xy = yx$. Avem:*

- (a) $\text{ord}(x^{-1}) = \text{ord}(x)$
- (b) $\text{ord}(xy) = \text{ord}(yx)$.

Soluție. $\text{ord}(x) = n \Rightarrow x^n = 1 \Rightarrow (x^{-1})^n = (x^n)^{-1} = 1$, deci $\text{ord}(x^{-1}) = n$. Conform enunțului $\text{ord}(xy) = \text{ord}(yx)$. ■

Exercițiul 14 (E2.1.67) *Două grupuri ciclice infinite sunt izomorfe. Două grupuri ciclice finite sunt izomorfe dacă au același număr de elemente.*

Soluție. Dacă $(G, \cdot)$ și $(G', \cdot)$ sunt două grupuri ciclice infinite și $G = \langle x \rangle_g$ și $G' = \langle y \rangle_{g'}$, atunci aplicația $f : G \rightarrow G'$, $f(x^k) = y^{k'}$ este un izomorfism.

Fie G_1 și G_2 două grupuri ciclice finite. Dacă ele au același număr de elemente, $n = |G_1| = |G_2|$, există $x \in G_1$ și $y \in G_2$ astfel încât $\text{ord}(x) = n$ și $\text{ord}(y) = n$.

Dar

$$G_1 = \langle x \rangle = \{x^0 = 1, x, x^2, \dots, x^{n-1}\}$$

și

$$G_2 = \langle y \rangle = \{y^0 = 1, y, y^2, \dots, y^{n-1}\};$$

aplicația $f : G_1 \rightarrow G_2$, $f(x^k) = y^k$ este un izomorfism.

Reciproc presupunem că G_1 și G_2 sunt două grupuri ciclice finite izomorfe, și fie $f : G_1 \rightarrow G_2$ un izomorfism. f fiind bijectivă, $|G_1| = |G_2|$. ■

Exercițiul 15 (E2.1.68) Dacă G este un grup ciclic, atunci există un homomorfism surjectiv $\mathbb{Z} \rightarrow G$.

Soluție. Dacă G este un grup ciclic infinit, $\mathbb{Z}$ și G sunt izomorfe; orice izomorfism este homomorfism surjectiv. Dacă G este finit și are ordinul n el este izomorf cu $\mathbb{Z}_n$. Fie $f : \mathbb{Z}_n \rightarrow G$ un izomorfism. Funcția $g : \mathbb{Z} \rightarrow \mathbb{Z}_n$ definită prin $g(z) = [z]$ este homomorfism surjectiv. Compusa $h = f \circ g : \mathbb{Z} \rightarrow G$ este un homomorfism surjectiv. ■

Exercițiul 16 (E2.1.69) Să se arate că următoarele perechi de grupuri nu sunt izomorfe: $(\mathbb{Z}_n, +)$ și $(\mathbb{Z}_m, +)$ și $n \neq m$; $(\mathbb{Z}, +)$ și $(\mathbb{Q}, +)$; $(\mathbb{Z}_8, +)$ și $(\mathbb{Z}_4 \times \mathbb{Z}_2, +)$ (pentru grupul produs vezi exercițiul 2.1.47).

Soluție. $(\mathbb{Z}_n, +)$ și $(\mathbb{Z}_m, +)$ sunt grupuri ciclice finite. Ele nu pot fi izomorfe, deoarece au număr diferit de elemente.

$(\mathbb{Z}_8, +)$ și $(\mathbb{Z}_4 \times \mathbb{Z}_2, +)$ - $(\mathbb{Z}_8, +)$ este ciclic, ar trebui ca și $(\mathbb{Z}_4 \times \mathbb{Z}_2, +)$ să fie ciclic; dacă ar fi ciclic toate subgrupurile sale ar trebui să fie ciclice, dar are un subgrup izomorf cu grupul lui Klein și anume $\{(0,0), (0,1), (2,0), (2,1)\}$.

Iată tabelele operațiilor

	e	a	b	c	d	f	g	h
e	e	a	b	c	d	f	g	h
a	a	b	c	d	f	g	h	e
b	b	c	d	f	g	h	e	a
c	c	d	f	g	h	e	a	b
d	d	f	g	h	e	a	b	c
f	f	g	h	e	a	b	c	d
g	g	h	e	a	b	c	d	f
h	h	e	a	b	c	d	f	g

Figura 1: Tabela lui $(\mathbb{Z}_8, +)$

	e	a	b	c	d	f	g	h
e	e	a	b	c	d	f	g	h
a	a	b	c	e	f	g	h	d
b	b	c	e	a	g	h	d	f
c	c	e	a	b	h	d	f	g
d	d	f	g	h	e	a	b	c
f	f	g	h	d	a	b	c	e
g	g	h	d	f	b	c	e	a
h	h	d	f	g	c	e	a	b

Figura 2: Tabela grupului lui $\mathbb{Z}_4 \times \mathbb{Z}_2$